

Itämeren pelastaminen vaatii sitoutumista

Ville Niinistö

Hallitus teki viime kaudella sitoumuksen ryhtyä tehostettuihin toimiin kaikilla politiikan sektoreilla, jotta Saaristomeren tila saataisiin hyväksi vuoteen 2020 mennessä. Itämerisitoumukseen kuuluu myös tavoite, että Suomesta tehdään ravinteiden kierrätyksen mallimaa. Sama tavoite löytyy myös tämän hallituksen hallitusohjelmasta.

Hallitus on ottanut Itämeren huonon tilan vakavasti paitsi hallitusohjelmakirjausten tasolla myös niiden toteuttamiseen vaadittavan työn koordinoinnissa. Meriasiat koskettavat monia politiikan sektoreita ja Suomen merensuojelutyötä ohjaavat paljon esimerkiksi kansainväliset sopimukset ja EU-lainsäädäntö. Jotta kaikista toimista ja sopimuksista saadaan mahdollisimman iso hyöty, on lukuisten toimijoiden välinen yhteistyö ja selkeät tavoitteet välttämättömiä. Tämä auttaa paitsi tutkimustiedon mahdollisimman hyvässä hyödyntämisessä myös resurssien kohdistamisessa sinne, missä ne vaikuttavat mahdollisimman paljon. Kansallinen Itämerikoordinaatioryhmä on avain tässä poikkihallinnollisessa työssä, jossa Itämereen kohdistuu paineita usealta suunnalta.

Voimakas sitoutuminen Itämeren tilanteeseen onkin välttämätöntä, sillä esimerkiksi Itämeren suojelukomissio (HELCOM) on ottanut kantaa Saaristomeren tilaan, joka HELCOMin mukaan on edelleen maatalouden ravinnekuormituksen vuoksi hot spot-alue ja vesien tila siellä on luokiteltu pääosin välttäväksi. Kiireellisiä lisätoimia tarvitaan Itämerisitoumuksen toteuttamiseksi, sillä esimerkiksi vesienhoidon suunnitteluprosessissa on arvioitu, että Saaristomeri voi saavuttaa tämänhetkisillä toimenpiteillä hyvän tilan vasta vuonna 2027.

Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön asettamassa työryhmässä laadittiin tiekartta toimenpiteistä, joilla hyvä tila voitaisiin saavuttaa. Iso osa toimenpiteistä on sellaisia, jotka ovat toteutettavissa nopeasti helpoillakin toimilla, kuten neuvonnalla ja kohtuullisella tuella. Ympäristöministeriössä laaditaan myös parhaillaan ravinteiden kierrätyksen ohjelmaa, jonka tarkoituksena on puuttua erityisesti fosforin ja typen kierrätykseen.

Julkisuudessa on viime aikoina käyty keskustelua siitä, että miksi Suomen on tehtävä niin paljon Itämeren eteen, jos sen tilaan vaikuttavat kuitenkin kaikki rannikkovaltiot, joista osassa ravinnevalumat ovat huomattavasti Suomea suurempia. On kuitenkin huomattava, että vaikka Suomen maatalouden päästöjen vähentämisellä ei ole välttämättä suurta merkitystä koko Itämeren tilaan, on omien sisä- ja rannikkovesiemme tila pääosin omissa käsissämme.

Yksi iso ratkaisun paikka myös vesien suojelussa onkin Euroopan Unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistaminen, jossa oleellisena osana on oltava tukirakenteen muutos siten, että tuet ohjaavat ympäristön kannalta kestävään toimintaan.

Yksi pohdittava vaihtoehto on esimerkiksi ympäristötuen rinnalla käytettävä tarjouskilpailujärjestelmä, jossa ympäristönsuojeluun käytettävä raha tulisi tehokkaaseen käyttöön ja suojelutoimet voitaisiin kohdistaa kaikkein herkimmille alueille. Tarjouskilpailusta on saatu hyviä kokemuksia esimerkiksi Yhdysvalloissa. Tarjouskilpailua voisi kokeilla erityisesti typpikuormituksen vähentämiseksi ja toimiin, joilla on tarkoitus parantaa heikentyvän monimuotoisuuden tilaa. Näissä toimien kustannukset vaihtelevat merkittävästi tilojen kesken. Oleellinen parannus olisi myös vesien tilan kannalta se, että 2014 alkavien ympäristötukien vesiensuojelutoimenpiteet kohdistettaisiin alueellisesti kaikkein kuormittavimmille pelloille.

Ravinteiden kierrätys on oleellista paitsi vesien tilan kannalta myös siksi, että kotimaisen ruoan tuotannon on vastattava tilanteeseen, jossa kilpailu fosforista kiristyy ja lannoitteiden hinnat nousevat.

Ympäristön tilaan vaikuttaa usein monet tekijät. Näin on myös Itämeren kohdalla. Kiihtyvä ilmastonmuutos tekee maatalouden kuormituksen vähentämisen haasteelliseksi, sillä lisääntyvät sateet lisäävät myös ravinnehuuhtoumia. Esimerkiksi viime vuoden joulukuun vesisateet ja tulvat ovat aiheuttaneet normaalia korkeampia ravinneääriä erityisesti Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa.

Oleellista on siis lisätä Itämeren ravinnetilanteeseen vaikuttavien eri puolien, kuten ilmastotekijöiden, tuntemusta, asettaa riittävän selkeät ja kunnianhimoiset tavoitteet ja tehdä yhteistyötä politiikan sektorirajojen yli. Suomalaiset ovat saaneet vuosisatoja hyvinvointia itämerestä. Se on tarjonnut reitin maailmalle ja kaupalle. Meri on tuonut kalaa pöytiin ja elämänlaatua arkeemme. Murtomerän ekosysteemi on maailmanlaajuisestikin ainutlaatuinen. Itämeren hyvästä tilasta huolehtiminen on merkki yhteiskuntamme sivistyksen tasosta. Osaammeko antaa arvoa luonnolle ja tulevien sukupolvien mahdollisuuksille elää hyvää elämää? Tähän kysymykseen meidän on kyettävä vastaamaan myönteisesti - niin kansalaisina kuin päättäjinä.

Ville Niinistö
Ympäristöministeri
Ympäristöministeriö
etunimi.sukunimi @ ymparisto.fi

Haluatko PULLOPOSTIN sähköpostiisi?

Liity postituslistallemme: www.centrumbalticum.org/kolumni

Centrum Balticum

Vanha Suurtori 7

20500 Turku

puh. 020 775 1341

www.centrumbalticum.org

centrumbalticum@centrumbalticum.org